

Section II Dalis

SA

Sėvynė

Moterų
ir Vaikų
Laikraštis

No. 20

New York, Liepos-July 20, 1917

Vol. IX

MOTINOS

Apdrauskite Savo Vaikus

NĖRA reikalo pri-
rašinėti vaikus prie
svetimtautiškų Insu-
rance kompanijų,
— galite apdrausti
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje. Ap-
drausdami savo vai-
kus S.L.A., mokėsit
mažiau, o atsitikime
nelaimės gausit dau-
giau. Kompanijų a-
gentams mokėdamos
po 10c. savaitėje iš-
mokate per metus
\$5.20; atsitikime ne-
laimės gaunate \$25.
Į S.L.A. mokėsit po
50c. į 3 mėnesius —
per metus išmokėsit
\$2.00, o nelaiminga-
me atsitikime gau-
nat nuo \$25 iki \$100
apsaugos.

NIEKAD nieks ne-
barškina į duris,
kaip daro tokie a-
gentai, rinkdami kas
savaitę dešimtukus:
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje apmo-
kate kartą į tris mė-
nesius arba ir už vi-
sus metus iškalno.
Reikalus atliekat sa-
vo prigimtoje kalbo-
je, o kuopų viršininkai
suteikia jums
nariams viso-
kiariopą naudą.

ISTATAI

PRIĖMIMUI VAIKŲ PRIE Susivienijimo Lietuvių Amerikoje

1. Visi lietuvių, abiejų lyčių vaikai, sveiki ant kuno ir proto, nuo 1 iki 18 metų amž., gali pri-
gulėti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.
2. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka \$2.00 per
metus, arba 50c. kas 3 mėnesiai, t. y.: sausio,
balandžio, liepos ir spalio mėn. Šio skyriaus
vaikai gauna pomirtinės \$25.00.
3. Vaikai nuo 5 iki 10 m. moka \$2.25 per me-
tus, — pirmą bertainį metų 75c., o kitus tris
bertainius po 50c. Pomirtinės gauna \$50.00. —
Vaikams, nuo 10 iki 18 m. am., mokant po \$2.25
per metus, bus išmokama \$100.00 pomirtinės.
4. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka įstojimo
25c. Įstojimą ir už 1-ą bertainį moka sykiu,
t. y. 75c.; nuo 5 iki 18 m. moka įstojimo 25c.,
50c. bertaininės ir 25c. reikalams, arba viso \$1.00.
5. Visų trijų skyrių vaikai tik išbuvę 30 dienų
Susivienijime gali gauti pomirtinę. Prigulėjimas
vaiko prie S.L.A. skaitosi nuo tada, kada jo įsto-
jimo piningai priimti į Centrą.
6. Vaikai, prisirašę prie S.L.A., gaus iš Centro
paliudijimus, ant kurių bus įrašyta vardas, pa-
vardė ir laikas įsirašymo į S.L.A.
7. Vaikai skolingi už vieną bertainį tampa su-
spenduoti, skolingi už du — liekasi išbraukti.
8. Vaikui mirus, pomirtinę gauna tėvai; nesant
tėvų — giminės, nesant giminė — urėdiškai pri-
pažinti vaikų globėjai. Pomirtinę išmokama pri-
stačius paliudijimą, ant kurio turi būti pasirašę
daktaras ir graborius.
9. Vaikai yra paliuosuojami nuo mokėjimo tau-
tiškų centų ir kitokių „ekstra“ mokesčių. Paliuo-
suoti taipgi nuo mokesčių siuntimui delegatų.
10. Vaikai neturi tiesos prie rinkimo delegatų
ir patis negali būti siunčiami kaip delegatai.
11. Vaikai turi būti įrašomi kuopų susirinki-
muose. Kuopų viršininkai ir abelnai visi sąna-
riai turi tēmyti, kad nebutų įrašoma vaikai ne-
sveiki. Abejojant apie vaiko sveikatą, turi būti
pareikalauta daktaro paliudijimas, už kurį apmo-
ka tėvai arba įrašinės vaikus ypatos.
12. Vaikai nedoro pasielgimo, neklausantys tė-
vų, negali būti priimami prie S.L.A.
13. Vaikus prirašantieji turi paduoti teisingai
vaiko metus; neteisingai paduoti metai, jei bus
susekta, vaikas taps iš S.L.A. prašalintas be su-
grąžinimo įmokėtų piningų. Abejojant apie vai-
ko metus, tėvai turi pristatyti gimimo metrikus.

VAIKAI priimami į
S.L.A. nuo 1 iki
18 metų amž.; pas-
kui, be jokio įsirašy-
mo ir be daktaro eg-
zaminacijos pereina
į suaugusių skyrių.
Po prisirašymo, kaip
parodo įstatuose, už
30 dienų vaikai tam-
pa pilnais nariais ir,
atsitikus mirčiai, iš-
mokama pilną įsta-
tuose parodytą po-
mirtinę be atidėlio-
jimo. Vaikai priima-
ma be daktaro pa-
liudijimo — užten-
ka, kad du S.L.A.
nariai patvirtina vai-
ko sveikatą kuopos
susirinkime. Kuopos
randasi kiekviename
mieste.

SKAITYDAMOS šį
laikraštį, pratinkit
taipgi ir savo vaike-
lius prie skaitymo:
jiems yra pavestas
Vaikų Skyrius. Me-
dį galima lenkti pa-
kol jaunas, taip ir
vaikelius galima pri-
pratinti skaityti iš
mažens, taipgi supa-
žindinti juos su taja
Draugija, kuri rupi-
nasi ir teikia savo
reikalingas in-
formacijas.

Reikalaudami platesnių informacijų, kreipkitės prie vietinės ku-
pos valdybos arba į Centro Sekretorių šiuo adresu:

A. B. Strimaitis

307 West 30th Street
NEW YORK CITY

PERNAI IR ŠIMET

BIRŽELIO 12 d. cariutei Tatjanai sukako 21 metai amžiaus. Savo gimtųjų dieną ji perleido Carskoje Seilo rumuose, po aštria sargyba, drauge su eks-caru, su savo motina ir savo broliuku, netekusių teisių prie Rusijos sosto. Prie kiekvienų rumų parko vartų stovi sargas-kareivis su šautuvu ir durtuvu. Jei cariutė bandytų išsprukti iš savo kalėjimo ir nepaklaustų sargo, ji galėtų likti nušauta.

Jei šiandien būtų toks pat dalykų stovis, koks buvo pernai, visose bažnyčiose 12 dieną birželio giedotų *"Te Deum laudamus"* už cariutės Tatjanos sveikatą. Tvirtovėse šaudytų iš kanuolių jos garbei. Iš visų Europos karališkų rumų ji gautų galybės pasveikinimų ir linkėjimų. Iš visų didelės Romanovų imperijos kampų plauktų dovanos — dovanos nuo tų, kurie norėtų įgyti caro malonių; dovanos nuo tų, kurie myli cariutę.

Gi dabar — Rusijoje yra balsų, reikalaujančių, kad prašalintą nuo sosto Rusijos carą teistų provizionalė valdžia. Yra reikalavimai, kad eks-caras su visai šeimyna būtų uždarytas Kronštadto tvirtovės urvuose. Ta tvirtovė yra tai pasibaisėtinas kalėjimas. Ji yra blogai vėdinama. Tai yra šaltas ir drėgnas namas. Ji yra tamsi, kaip karstas. Ka-

linių kunais bėginėja ir šokinėja žiurkės. Ten yra pilna visokių ligų gėmų. Tai yra gyvas karstas.

Didžioji kuningaikščiutė Tatjana yra labai daili mergina. Ji yra švelni, graži ir maloni. Jinai dar nėra pasiuntusi nei vieno revoliucionieriaus į Kronštadto urvus.

Bet — jos tėvas siuntė revoliucionierius į visokius urvus šimtais ir tukstančiais. Jos tėvo tėvas irgi siuntė juos tukstančiais. Taip pat darė jos tėvo-tėvo-tėvas ir tėvo-tėvo-tėvo-tėvas ir visi kiti valdonai iki pat Petro Didžiojo laikų.

Taigi minios nori ir ją pasiųsti į tvirtovės urvus. Minios nejaučia neapykantos į didžiąją kuningaikščiutę Tatjaną. Minios tiktai išreiškia dvasią to įstatymo, kurį Maižius paskelbė Jehovos vardu:

"Nesa Aš, Viešpats ir Dievas, esmi pavydus Dievas, baudžiąs už tėvų prasikaltimus jų vaikus iki trečiai ir ketvirtai gentkarčiai."

Štai kokios gimtųjų dovanos susilaukė jauna eks-caro duktė Tatjana.

(*"Ev. Mail."*)

ONA ALYTIENĖ

ONA ALYTIENĖ

Poni Ona Alytienė yra gerai žinoma S. L. A. nariams, ypatingai-gi nuo to laiko, kaip "Tėvynėje" įvesta Moterų Skyrius, kuriam Ji nuolatos rašo. Pastaruoju laiku p. Alytienės išversta ir SLA. išleista komedija antgalviu DAKTARAS I ŠPRIEVRTOS supažindina su Ja ir daug platesnę visuomenę.

P-i O. Alytienė gimė Nanticoke, Pa., ir mokinosi Plymouth'e, High School'ėje. Daug darbavosi tarp savo gimtinio miesto ir apilinkės lietuvių; buvo sekretorė Lietuvių Draugystės ir S. L. A. kuopos Plymouthe per 7 metus. Per keletą metų buvo vadove VINCO KUDIRKOS CHORO ir-gi Plymouthe; choras atsižymėjo dalyvavimu įvairiose prakalbose, koncertuose ir kitokiose iškilmėse sekančiose vietose: Wilkes Barre, kada SLA. atsiskyrė nuo kuningų, Wanamie, Luzerne, Pittstone, Scrantone, Edwardsville ir Shenandoah'ryje (Pa.) laike 19-tojo Seimo.

Nuo 1911 m. p. O. Alytienė gyvena New Yorke ir nuo tų metų dirba SLA. raštinėje. New Yorke ir Brooklyne 1911 ir 1912 m. mokino anglų kalbos vakarinėse lietuvių mokyklose.

IŠ MOTERŲ GYVENIMO

— Rašo P. JURGELIUTĖ. —

TVIRTINAMA, BUK JI NUŽUDŽIUSI 10 ŽMONIŲ.

NESENAI "Tėvynėje" buvo plačiai rašyta apie T. J. Mooney, kuris San Francisco buvo teisiamas už metimą bombos į parą 22 d. liepos 1916 m. Nesenai buvo tardoma ir jo pati, ponina Rena Mooney — muzikos mokytoja. Štai

ką ji pasakojo p. Zoe Beckley, reporteriui "Evening Mail" laikraščio.

"Aš neesu žmogžudė. Aš esu tikrai moteris, mylinti savo vyrą, savo darbą ir žmoniją. Aš negalėčiau dirbti bombų žudymui žmonių, kaip ir tamsta negalėtum. Pasiteiraukit pas mano muzikos mokinį, o jie tamstai pasakys, kad aš negalėčiau užmauti net slieko ant meškerės;

ką-gi tai bekalbėti apie nužudymą brolio-žmogaus?... ”

Idomus dalykas išsiaiškino bylą tyrinėjant. Koks tai žmogus nuo stogo nu-traukė sau paveikslėlį parado; ant to paveikslėlio išėjo pats Mooney ir jo pa-ti ir laikrodis ant gatvės, parodantis, jog tuokart buvo viena minutė po antros va-landos,—vadinasi, tas pats laikas, kuomet atsitiko eksplozija bombos. Ta vie-ta, kur imta paveikslas, yra suvirš mylia atstumo nuo tos vietos, kur ištiko eks-plozija. Idomiausia-gi tai, kad minėta fotografija laikoma paslėpta, ir teismui priduta jos kopija, ant kurios laikrodis užteptas, idant nebutų galima pažinti lai-ko...

Rena Mooney, kaip ir jos vyras, yra socialistė agitatorė; ji darbavosi tarp u-nijų darbininkų ir darbininkių, gelbėda-ma jiems kovoje už geresnį duonos kąsnį ir už žmoniškesnę ateitį.

o o o

MOTERŲ "MUŠIS".

Washington, prie Baltojo Nam, kur gyvena Suv. Valstijų prezidentas, jau keturi mėnesiai, kaip piketuoja sufragi-stės: jos stovi prie vartų, laikydamos geltonas vėliavas ir tam tikrus transpa-rantus su parašais, reikalaujančiais mo-terų balsavimo teisių. 21 d. birželio tas moteris užpuolė minia po vadovyste an-ti-sufragistės ponios *D. Richardson*.

Sumišimas buvo taip didelis, kad bu-vo pašauktas rezervas policijos. Sumi-šime dalyvavo keli tukstančiai žmonių.

Mat, tą dieną Baltajam Name lankėsi Rusijos Komisija. Kadangi Rusija pri-pažino balsavimą moterims, tad Ameri-kos sufragistės pakėlė demonstraciją a-

kyvaizdoje Komisijos, parodant ir pasi-skundžiant, kaip seniausia laisvės šalis yra toli atsilikusi nuo tik-ką užgimusios laisvos Rusijos, kuri, pastojusi respubli-ka, suteikia moterims lygias su vyrais teises.

Tarpe minios atsirado keletas anti-su-fragisčių; sudraskyta į šmočiukus gelto-nos vėliavėlės. Labiausiai grynė moterų vėliavą sufragistė *Hazel Hunkins*. Ke-letas sufragisčių vadovių tapo nuteistos kelioms dienoms kalėjimo už perdrasų reikalavimą lygių teisių su vyrais.

o o o

MOTERŲ PULKAS RUSIJOJE.

Petrapilyje po vadovyste merginos-o-ficierės *Vieros Buškariovos* susiorgani-zavo moterų pulkas, pavadintas "*Mirties Komanda*." 21 d. birželio tą pulką ap-žiūrėjo karės ministeris Kerenskis. 24 d. birželio pulkas iškeliavo į karės fron-tą Minsko apielinkėse.

"Assoc. Press" korespondentas buvo apsilankęs "*Mirties Komandos*" liogery-je ant Torgovos gatvės. Jį sutiko karei-vė *Marija Skrydlova*, duktė admirolo Skrydlovo, kuris prie senosios valdžios buvo laivyno ministerium. Korespon-dentas aprašo matęs 300 merginų-karei-vių tarp 18 ir 25 metų amžiaus. Pulke daugiausia esą studenčių iš augštesniųjų mokyklų; yra keletas ir kaimiečių, fabri-kų darbininkų ir tarnaičių.

Pulko raštininke yra p. *Varvara Ru-kavišnikova*, rašytoja trumpų apysakų ir redaktorė savaitraščio "*Moteris ir Eko-nomija*."

Su tuo pulku į karės frontą eis ir ka-rės ministerio žmona poni Kerenskienė, kaipo seselė.

MOTERŲ SUSIRINKIMAS PETROGRADE

— P. V. "LIET. BALS." —

UŽTEKĖJUS laisvės saulei, visų akis prašvito džiaugsmu. Rusijos piliečiai, nebevaržomi jau buvusios vyriausybės geležiniais saitais, su neapsakoma linksmyste stvėrėsi statyti sau naują gyvenimą. Išstartas žodis *laisvė* linksmam nuaidėjo per kalnus-pakalnes į visus užkampius plačiosios Rusijos. Gaivina spinduliai sušvitusios laisvės visus žadina ir kiekvienas skuba tarti viešai savo vargus ir pageidavimus...

Tad mūsų moters kovo 11 d. susirinko Liet. reg. Kursų Salėje (Petrograde) pasidalinti naujo gyvenimo išpuodžiais ir bendrai pasitarti, kokiuo būdu kovoti sau politikos teisių. Pirmininke buvo išrinkta Kalvaitė, pirm. sekretore Navaikaite.

Pirmiausia Baronienė ir Bortkevičienė trumpais bruožais nupiešė moterų padėjimą ir istoriją jų kovos už pagerinimą savo buvio Lietuvoje ir kitose šalyse. Paskiaus gi visa eilė kalbėtojų (Puodžiūnaitė, J. Želvičaitė, Liutkevičaitė ir kt.) ragino moteris stoti į kovą dėl savo teisių.

Tarp kito ko tame susirinkime buvo iškeltas klausimas, ar prisidėti kovoje prie rusių *in corpore*, ar palikti tat kiekvienos valiai. Labai buvo skaudu klausyti, kai kurios sakė, kad nėšą reikalo rinktis sau atskira dirva darbui. Jų išmanymu ar nevistiek darbuotis tarp savų ar tarp svetimtaučių.

Seselės! labai klystate. Turime šviesti savo liaudį, nes jeigu mes pirmiausiai nesirupinsim savais, kasgi, ar svetimtaučiai tą mums padarys? Mūsų gyvenimo brėkštančios aušros vardu bukite, sesutės, pirmiausia lietuvių ir, sustoję į krivą ir augštai iškėlę savo vėliavą, žengki-

te į eiles kovojančių moterų už savo teises ir savo šviesią ateitį...

Prisiklausykite, ką sako dabartinė rusų spauda: ji šaukia toje valandoje buti — tik rusais, nes visai tautai grėsia pavojus. Palyginkite mūsų, lietuvių, padėjimą su jų — ar gi prieš mūsų akis mažesnis stovi pavojus?! Jei jūs, sesers, kiekviena atskirai kovosite svetimtaučių eilėse, pražusite jų minioje, it lašas juoroje. Mes tik tuomet busim laisvi piliečiai, kai išgausim savo šaliai visą laisvę, o kad tas greičiau įvyktų, privalome stoti į darbą susiorganizavę, susirišę Tėvynės meilės stipriais ryšiais.

Apie ištikusią svarbią atmainą Rusijos viduriniame gyvenime ir apie moterų klausimą labai gražiai kalbėjo P. Balys. Jo žodžiai įkvėpė gyvybės visam susirinkimui, nes iš moterų kalbų nebuvo matyti, kad jos kenčia jungą ir trokšta iš jo išsivaduoti. Gal užtat taip rodės, kad susirinkime nebuvo darbininkių ir visai nedaug teatsilankė išteklėjusių, nes jos daug būtų ką galėjusios pasakyti. O gal Lietuvos dukterų ne toks jau sunkus padėjimas?...

Taip pat maloniai buvo priimtas Šalkausio pasveikinimas ir gražus piešinėlis iš moterų padėjimo.

Labai gaila, kad gvildint moterų klausimą, visuomet praleidžiama viena svarbių dalyką: kad moters, igiję lygias teises su vyrais, vis delto nepamirštų likti moterimis. Aš manau, kad labai sunku yra atlikti kaikurių profesijų funkcijos ir buti *moterimi* visa to žodžio prasme. Gyvenant naujose aplinkybėse, moters mokėjimas išlaikyti harmoniją ir neužslopinti savo graži siela — uždavinys nelengvas. Moteris tik tuomet ir galinga, kai jos sieloje liepsnoja įgimti jai mo-

ters jausmai. Labai gražiai išsitarė viena kalbėtoja praėjusiame susirinkime: "Vyrai valdo pasaulį, o mes vyrus valdom"...

Konkrečios rezoliucijos susirinkimas neformulavo, nutarė tik kuogreičiausiai sušaukti kitą susirinkimą, labiau orga-

nizuotą. Nors tas mūsų moterų mitingas, kaip kažkurie jį pavadino, buvo ir nelabai didelis (apie 100 žmonių) ir nieko jame svarbaus nenutarta, vis tik jis darė malonų išpudį, ir vyrai karštai sveikina busimos laisvos Lietuvos laisvas pilietes.

TARAKONAI

— Parašė ONA. —

TULAS juokdarys kartą išsitarė: „Tarakonai yra tai Amerikos keliauninkai.“ Ir, išties, kas nepažįsta tarakonų? Tarakonų esama keletos rūšių — vieni augšti, kiti trumpi, kiti laibi, kiti dikti, o kiti dideli ir juodi ir gal buti colio ar daugiau ilgio ir pusė tiek pločio.

Tyrinėtojai tvirtina, kad supjausčius tarakoną ir padėjus jo kepenis ir plaučius po mikroskopu, pamatai ten daugybę bakterijų, mikrobu, puvėsių ir mikroskopiskų gyvūnėlių, kas parodo, kad tarakonai yra nešiotojai purvų ir ligų. Stengiasi surasti tinkamus tarakonų išnaikinimui budus. Išmėginta įvairūs aliejai, milteliai, nuodai, druskos ir kitokie vaistai. Aršėnikas, kurs naikina maž-ne visokius vabalus ir gyvūnus, nedaro jokios įtekmės į tarakoną; tarakonas labiau pakenčia nuodus, negu kudikis pakenčia politikierių. Nors tokie stiprūs nuodai, kaip aršėnikas, neišnaikina tarakonų, vienok jie nepakenčia jokių irituojančių

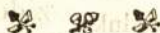
smarvių, garų ir gazų, tad fosforiniai aliejai ir nuodai greičiausiai įveikia tuos nepageidaujamus įnamius.

Tarakonų plaučiai yra labai jautrūs, tad reikėjo surasti toki medžiaga, kuri būtų ant tiek irituojanti, kad tie vabalai turėtų apleisti savo buveinę, arba išnykti ir kuri būtų nekenksminga namų gyventojams.

Iš geriausių būdų tarakonams išnaikinti yra deginimas sieros. Sieros reikia padėti į torielką, pastatyti viduryje kambario ir uždegti, tik reikia uždaryti duris ir langus ir užkamšyti plyšius.

Taipgi galima vartoti tokių aliejų, kaip citronela, čiobrelių, pamarančių, razmarinų ir eukaliptaus, — gerai išlaistant tas vietas, kur tie vabalai susirenka. Kad ilgiau užlaikyti aliejų kvapą, pavilgink skarelę arba šmočiuką vatos ir padėk kur reikalinga.

Namus tinkamai prižiūrėjus, galima šeimyna apsaugoti nuo daugelio bereikalingų ligų.

Anglijoje dabar yra 3.250.000 moterų-darbininkių.

Avis Francis, moteris, tapo išrinkta majoru mieste Valley Center, Kans.

Skanių Valgių Gaminimas

— Rašo ONA. —

Župė iš Špinakų. — Išvirk minkštai dvi kvortas špinakų ir perleisk per koštuvą arba daržovės spaustuvą ir paskui gerai išplak. Išmaišyk du šaukštuku sviesto su vienu šaukštuku miltų ir užpilk su $1\frac{1}{2}$ puskvortės (paintės) verdančio pieno; įdėk šaukštuką cukraus ir druskos ir pipirų pagal skonį; supilk špinakus ir virink vieną minutą. Norint, galima įberti trupčiuką muškatinio riešuto. Paauodant į stalą uždėk šaukštuką išplaktos smetonos ant kiekvienos porcijos.

Prikimšta Širdis. — Gerai išplauk veršiuko širdį ir prikimsk sekančiai: paimk puoduką su trintomis duonos (trupinių), $\frac{1}{4}$ dalį puoduko karšto vandens, vieną šaukštuką šalavijos arba sukapotų petruškų, vieną šaukštuką sukapoto čibulio, pipirų ir druskos pagal skonį; prikimsus širdį, užsiuk. Po tam širdį apiberk su druska ir pipirais ir išvoliok miltuose ir apkepink, įdėjus į karštus taukus; dabar įdėk širdį į gilią blėšinę, pripilk blėšinę pusiau pilną verdančio vandens ir kepk iš palengvo pečiuje per dvi valandas, palaistant kas penkiolika minučių. Išėmus mėsą, skystimas reikia sutirštinti, pridedant po du šaukštuku miltų kiekvienam skystimo puodukui; įberk druskos ir pipirų pagal skonį ir, duodant į stalą, apipilk mėsą sosu.

Pudingas iš Makaronų. — Sulaužyk į colio ilgio šmotelius užtektinai makaronų, kad pripildžius vieną puoduką; vieną kvortą pieno, du kiaušinius, pusę citrinos, skystimą ir sutarkuotą žievę; du šaukštu suleisto sviesto, $\frac{3}{4}$ puoduko cukraus. Iš kvortos pieno paimk pusę, sudėk makaronus ir virk iki bus minkšti; išvirus, įmaišyk sviestą; supilk kiaušinių trynius, išmaišytus su sviestu, ir paskiausiai išplaktus kiaušinių baltymus, citriną ir likusį pieną. Supilk į bliudą; kepk pečiuje apie pusvalandį.

Saločiai iš Salerų. —

Supjaustyk baltų salerų į šmotukus pusę colio ilgio. Kiekvienam puodukui supjaustytų salerų vartok $\frac{1}{2}$ puoduko soso. Salerus a-

pibarstyk su druska ir pipirais. Išmaišyk su sosu. Sudėk į šaltą pusbliudį ir apdėk salerų lapais. Salerus sutaisyk su sosu, duodant į stalą, neanksčiaus.

Saločiams sosas: sugrusk tris kietai išvirtus kiaušinius ir išmaišyk su žaliu kiaušinio tryniu. Šį mišinį plak per penkias minutes. Dabar pridėk pusę šaukštuko druskos ir trupčiuką raudonųjų pipirų. Vėl gerai išmaišyk ir, smarkiai maišant, po biskutį pilk alyvų aliejaus iki suvartosi 4 šaukštus aliejaus; pagaliaus įpilk išpalengvo vieną šaukštą acto. Rengiant šitokį saločiams sosą, nesigailėk maišymo.

.....

Balsavimo Teisės

Rhode Island valstijoje balandžio 18 d., 1917 m., moterims pripažinta pilnos balsavimo teisės. Prie to prisidėjo gubernatorius Beeckman, moterų balsavimo teisių šalininkas. Dabar Rhode Island moters galės balsuoti ir Suv. Valstijų prezidento rinkimuose. Kaip moterų bruzdėjimo vadovės apskaitliuoja, S. Valstijose 7.389.000 moterų turi teisę balsuoti prezidento rinkimuose.

Visiška balsavimo teisė moterims bus pripažinta Rusijoje ir Anglijoje; iš 9 Kanados provincijų šešiose moters jau turi balsavimo teises; Suv. Valstijose penkiose valstijose moters balsuoja prezidento rinkimuose. 6 d. lapkričio šių metų New Yorko valstijos piliečiai išnaujo balsuos, ar pripažinti moterims lygias balsavimo teises, ar ne. Pernai tuose balsavimuose moters pralaimėjo; šimet-gi, kaip daugelio tikimos, turės laimėti.

— Parašė A. B. STRIMAITIS. —

ŠIO straipsnio antgalvyje matome Motiną ir Tėvą su kudikėliu glėbyje. Kudikėlis primena mums, kad jis yra svarbiausia priežastimi pasaulio protiško išsivystymo nuo laukinių gadynių iki šių—civilizacijos laikų. Kudikėlio įtėkmė į motiną ir tėvą privertė juos būti rupestingais, darbščiais, dorais gamtos sutvėrimais.

Pažvelgus į gilią senovę, kuomet žmonės maža kuom skyrėsi nuo žvėrių, kuomet neturėjo užtvaro, nei saugių vietų pasilsui, jei motina su kudikėliu miegojo, kur po aržuolo plačiai išsikerojusiomis šakomis, tai tėvas visą laiką su lazda rankoje, atydžiai tēmydamas, sėdėjo ant sargybos, idant žvėris ar kirmėlės neužpultų ant miegančių. O kuomet motina išbusdavo ryto metą, tad tik tuomet tėvas eidavo ant pasilsio.

Šitoje šeimynoje, susidedančioje iš trijų, jautriausią širdį turi motina; ji prisirišimu prie kudikėlio ant kiekvieno žingsnio parodo gamtišką prisirišimą; ji darboja, kaip savo akį, kad tam kudikėliui kas blogo neatsitiktų, ji dienomis kenčia dėl jo, naktimis sapnuoja. Nežiurint to, kaip tamsi, kaip apsileidusi ji yra, ji visuomet pataikauja savo kudikėliui, saugojasi, kad jis jos blogų įpročių bei pasielgimų nepamatytų ir jų nepaveldėtų; visuomet atsimena, kad reikalinga užsilaukyti padoriai, bent tuomet, kada ku-

dikėlis galėtų pamatyti, ar blogą žodį išgirsti. Ant kiek ji pati supranta dorą, ant tiek stengiasi savo kudikėliui įskiepyti, o tas kaip tik ir priverčia pagalvoti

apie progresą, kurs veda žmoniją į platų civilizacijos kelią.

Žmonių civilizavimosi istorija yra atspausdinta šimtuose ir tukstančiuose tomy knygų; žinios yra perduodamos nuo vienos kartos kitai. Istorija pasakoja apie didžiąsias pasaulio kares, apie žuvusius didžiūnus; bet ta istorija nėra tikrosios civilizacijos istorija. Tikroji civilizacijos istorija yra perstatyta aname tilpusiame viršuj mažos vertės piešinyje, parodančiame tris ypatas. Išivaizdinkime, kad jos yra gyvos, — galėsime geriau išigilinti jausmais ir į tą tikrąją civilizacijos istoriją. Kudikėlis yra silpnutis; jis turi būti saugiai prižiurimas. Motina silpna, bet gaivaus jausmingo subudavojimo, reikalauja vyro globos. Vyras, gamtiškai prisirišęs prie moters ir kudikėlio, pasirengęs viską padaryti, kad patenkinti motiną su mažutėliu.

Truputis po trupučio, per šimtus, per tukstančius, per šimtus tukstančių metų moteris, dėl meilės savo kudikio, savo įtėkme veikia į vyrą ir privertė pasaulio dalykus nejučiomis persikeisti į tokia formą, kokią mes dabar turime.

Tiesa, pasaulis dar ir dabar nėra pasiekęs tikrųjų civilizacijos laipsnių; ir dabar didelė daugybė žmonių tiki į neapsakomą daugybę įvairių prietarių. Nebereikalo *F. Vaičaitis* šitaip dainuoja:

"Dar ilgą kelionę žmonija keliausi,
"Kelionę vien prakaitu piltą, verksmais.

"Pakol tu dvasią teisybės įgausi,
 "Pakol neapsišviesi šviesos spinduliais.
 "Tai prieš apgavimą ne sykį tu lenksies
 "Ir prietarų jungu dar ilgai tu dengsis.
 "Pakol žmoniją suvienys brolystė —
 "Dar tavo krutinę subjaurios kova,
 "O tu nelaiminga kovų kraugerystė,
 "Matysi, kurčia ir tylėt priversta."

Dar ir šiandien iš prietarų skelbimo tukstančiai ir šimtai tukstančių daro sau puikų pragyvenimą. Milionai, tikrai tik i legendas.

Iškilus šiai karei, užteko prisiklaustyti ir prisiskaityti apie baisiausius atsitikimus, bjauriausius kareivių pasielgimus su moterimis ir merginomis. Jeigu civilizacija būtų pilnai išsivysčiusi, ar tai galėtų tokie dalykai atsitikti?

Praeitą rudenį Amerikos lietuviai buvo pasiuntę keletą pasiuntinių į Lietuvą. Tie pasiuntiniai parvežė mums žinių, — gyvu žodžiu apsakė, kaip priešgamtiškai

elgiasi neva civilizuotos šalies Vokietijos kariuomenės vadai. Taip ilgai nebus. Reikia tikėtis, kad ateina geresnės dienos. Jei mes tik pasišvėsime mūsų kudielių geresniai ateičiai, jei stengsimės juos apsaugoti ne nuo žvėrių, kaip kad senovėje, bet nuo kanuolių, — tai išnyks karės, pasiliaus niekinimai mūsų moterų, mūsų dukterų per puslaukinius kareivius... Mes privalome stengties pastatyti pasaulį ant tokio civilizacijos laipsnio, ant kurio nebutų vietos laukiniškumui, kur žydėtų meilė ir pagodonė vienas kito.

Civilizacija pradėjo plėtoties sparčiai nuo paskutiniųjų dviejų tukstančių metų. Vergija jau pranyko. Pranyks ir dabartinių prietarų gdynė, su tuomi pranyks ir dabartinių laikų nelygybės.

Kol šis kudielis tarpininkaus tarpe dviejų lyčių, tol progėsas nenustos skynės bruzgynus į civilizacijos prošvaistą, — kur užtekės tikrosios civilizacijos saulė.

Ką Gali Gauti Uždyką

— P. JURGELIUTĖ. —

JEIGU tamsta daugiau pavartosi savo smegenis ir daugiau savę privaldysi, tai dabartinis brangus pragyvenimas nedaug teturėtų tamstai rūpėti.

Nieko nekainuoja tiesiai stovėti ir vaikščioti ir kvėpuoti kaip pridera.

Nieko nekainuoja įleisti daug tyro oro namuosna.

Nieko nekainuoja sukramtyti maistą priderančiai: tas suteikia geresnį virinimą.

Nieko nekainuoja gerai išvalyti dantis po kiekvienam valgiui. Taip darydamas, sučėdysi netik dentisto, bet taipgi daktarų ir chirurgų bilas.

Nieko nekainuoja nevartoti alkoholio

ir kitų kenksmingų gėrimų, kurie tik naikina sveikatą.

Nieko nekainuoja reguliuoti savo dyetą taip, kad ne pertankiai vartojus tokius daigtus, kurie labai brangiai atsieina.

Nieko nekainuoja atprasti nuo vartojimo patentuotų vaistų.

Nieko nekainuoja tarp pusryčių, pietų ir vakarienės nevalgyti saldumynų, kurie suerzina vidurius ir, tokiu būdu, kenkia virinimui.

Nieko nekainuoja duoti protui gerą ir sveiką maistą vieton šlamšto ir kenksmingos literatūros, kuri lengvai gali sugadinti ir užnuodyti visą tamstos gyvenimą.

(Iš "E. W.")

VAIKU SKYRIUS

MERKURAS IR VENUS

— Paruošė K. S. KARPAVIČIUS. —

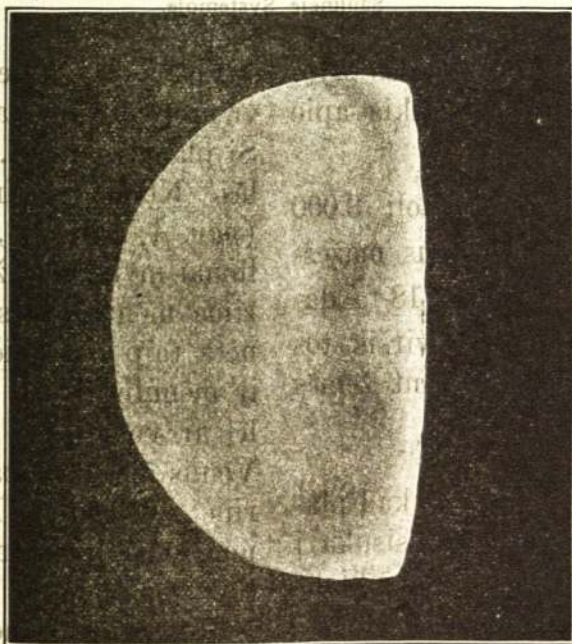
MERKURAS yra arčiausi prie saulės planeta visoje saulinėje sistemoje. Ji matoma tai iš vienos saulės pusės, tai iš antros. Budama rytiniame saulės šone, matosi aiškia žvaigžde vakarų pusėje, visai trumpą laiką po saulės nusileidimo; kuomet gi randasi vakariniame saulės šone, ji teka prieš pat saulės užtekėjimą rytuose, ir tuoj pradingsta saulės spinduliuose.

Tokis mainymas vietų Merkuro buna po tris kartus į metus. Taip Merkuras šviečia pasimainydamas kelių mėnesių bėgyje tai rytine tai vakarine žvaigžde.

Nežinodami to, senovės žmonės buvo jai davę du vardus: *Apollo*, rytinei žvaigždei, ir *Merkuras*—vakarinei. Tik prieš porą tūkstančių metų astronomai patyrė, kad ji—yra viena ir ta pati planeta, šviečianti tai rytais, tai vakarais.

Abelnas tolis Merkuro nuo saulės yra 36 milijonai mylių, tačiau skiriasi nuo

28 iki 43 milijonų mylių: taip yra, kadangi Merkuro kelias-orbita apie saulę yra labiau pailgas, daugiau išeinąs iš apskritumo, negu bent kitos planetos. Toliausiam gale, kuomet planeta apsisuka savo kelyje grįžimui vėl atgal prie saulės, ji eina smarkumu 29 mylių į sekundą. Visą kelionę apie saulę Merkuras padaro į 89.97 dienas; tas tai yra tikrasis Merkuro metas.

Pav. 8. Venus visada matoma puse mėnulio pavydale.

„Merkuras, kuomet randasi paveikslėlyje A pažymėtoje vietoje teleskopu matomas tikrai mėnuliui panašus lankas, tačiau nuogai akiai atrodo kaip ir paprasta žvaigždė. Metuose tris sykius Merkuras sueina į lygią liniją tarp žemės ir saulės (pv. A, raidė M), tik, žinoma, ne visada toje pačioje vietoje, nes ir žemė eina aplinkui saulę. Laike tokio suėjimo Merku-

ras buna nematomas; bet kada toji planeta buna tolimiausiam nuo saulės kelio krašte, arba arčiau prie žemės, teleskopais išsiurima ant saulės mažas juodas taškas—tai buna Merkuras.

Žemė praeina tolimiausius Merkuro kelio kraštus gegužės 7 d. ir lapkričio 9, taigi tik tais laikais tokie taškai tepasitaiko. Skirtumas Merkuro ir žemės kelio ilgio padaro tą, kad tokių taškų regioniai pasitaiko apie 7 metai vienas nuo kito, kitais visais atvejais Merkuras buna biskį šone arba taip arti saulės, kad nebuna įžiurimas.

Kuomet Merkuras atsiduria tolimiausiam savo kelio krašte, jis buna vos apie 49 milijonai mylių nuo žemės (*pav. A, raidė M*). Bet kada toji planeta buna prie raidės *M*, o žemė prie *Ž*, tolis iki žemei siekia apie 136 milijonus mylių.

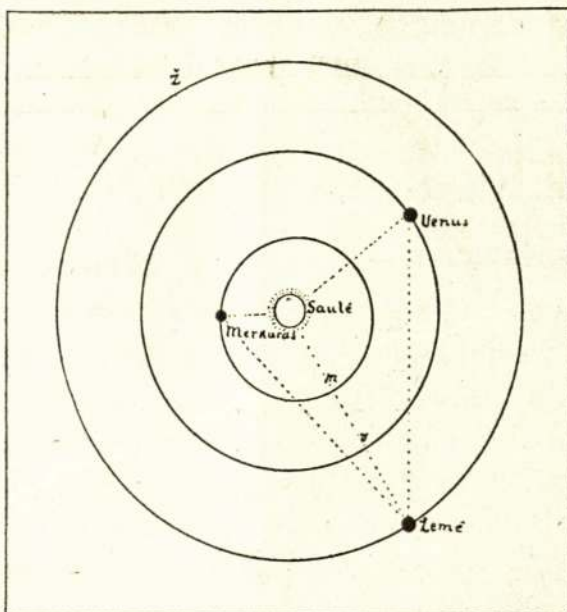
Merkuro diametras yra netoli 3.000 mylių; jis yra apie 7-nis sykius mažesnis už žemę, o svarumas—apie 18-ta dalis visos žemės svarumo. Paviršis tos planetos yra kalnuotas, kaip ant žemės arba ant mėnulio.

Ilgai astronomų buvo manyta, kad planeta Merkuras apie savo ašį apsisuka į dvidešimt keturias valandas ir penkioliką minučių. Tačiau dabar jau patirta, kad jo padėjimas yra tokis, kaip ir mėnulio: į aštuoniasdešimt aštuonias dienas vos sykį teapsisuka, o kad iš apie tiek dienų susideda Merkuro metas, todėl jo tik viena pusė teatsukta į saulę, o kita — visada tamsi, sušalusi ir nematoma: vienoje pusėje amžinai diena, o kitoj — naktis ir naktis.

VENUS.

Iš didžiųjų planetų, arčiausiai prieinančių žemę, yra *Venus*. Ši planeta, kaip

Merkuras, matosi tai rytinėje saulės pusėje, tai vakarinėje, delei ko ji irgi turėjo du vardus, kolei nepatirta tikrojo stovio. Skirtumas tarp jos ir Merkuro yra tame, kad *Venus* ilgiau pabuna rytine ir vakarine žvaigžde, taip pat ilgiau buna ant dangaus. Dabar norintieji ją matyti, išėjus oran tuoj po saulės nusileidimo, pažvelgus žemai vakarų pusėje.

Pav. A. Merkuras, Venus ir Žemė Saulinėje Sistemoje.

Venus yra beveik kone lygi su žeme: vienintelė planeta, turinti tokį orbitą. Ši planeta yra 67.000.000 mylių nuo saulės. Kuomet sueina tarp žemės ir saulės (*pav. A, raidė V*), *Venus* buna tik 26 milijonai mylių nuo žemės; teleskopais įžiurima mėnulio puslankiu (*pav. 8*). Planeta taip pat keičia savo išvaizdą, kaip ir mėnulis. Kolei jos dar neužstoja saulė, ar vienoje ar kitoje pusėje budama, *Venus* šviečia labai skaisčia-balta sidabrine žvaigžde. Labiausiai atsitolinusi nuo žemės ji buna apie 160 milijonų mylių. Su planetos atsitolinimu keičiasi ir jos skaistumas, nes pagal tolumą šviesa dikčiai sumažėja.

Planetos metas yra iš 224.7 dienų,— tiek ima jai apeiti aplink saulę. Kaip ir Merkuras, *Venus* užaina ant saulės ir matosi juodas taškas; tačiau tas pasitaiko labai retai — nuo 1882 metų tematyta apie penketą kartų.

Venus yra beveik kuone lygi su žeme: diametras—7.826 mylių; nekurių vadina—ma *Venus* — *žemės dvynaseserė*.

Nežiurint to, kad Venus randasi visai arti žemės, ikišiol nepavyko patirti apie ką nors ant jos paviršiaus. Planetą turi įvyniojusi labai tiršta atmosfera—garai ir gazai—ir taip padengta nuo žemės akių visos jos paslaptis. Delei jos tiršto oro, planetai užėjus ant saulės, ji mato—ma apsukta šviesiu žiedu, arba atspindžiu saulės šviesos savo debesyse.

Buvo manyta, kad Venus turi dienas

iš 24 valandų, bet paskiaus astronomai prirodė, jog jos diena—tai lygi jos metui: ji, kaip ir pirmai aprašytas Merkuras ir mėnulis, visada tik vieną pusę turi atkreipusi į saulę; delei savo lėto sukimosi teapsisuka sykį į 224 dienas.

Kuomet vienoje pusėje planetos viešpatauja amžina tamsa ir šaltis, kita pusė saulės taip įkepinta, kad, sulig astronomo prof. Lowell, apšviestas jos paviršius yra baisiai suplyšęs—susprogęs nuo kaitros. Jokio augalo toje vietoje, sakoma, neauga. Patėmyta keletas kalnynų.

☾ ☾ ☾

KAIP ŽMONĖS DĖVĖJO SENIAU ŽEMAIČIUOSE

VYRIŠKIAI buvo apsidarę kailiniais ar pilkomis milo sermėgomis. siutomis su liemeniu. Senieji turėjo lenktinėles kepures su avikailio pakrutomis, jaunieji—apvalias, į viršų platesnes, it duonos kepalaiukai, su šikšnos priekakčiu. Visi apsiavę batais, bet tuos dėvėjo tiksliai lig išeidami iš bažnyčios. Išėję, vasarą eidavo namoliai basi, šaltame laike audavosi naginėmis.

Naginės budavo parauktos iš žalio kailio, nedirbto, mažai terauginto. Naginės buvo negeri avalai, nes kojos tuoj sušlapdavo, sušlapusios atšaldavo, delto ten buvo daug kurčių žmonių. Geresnės buvo medinės klumpės, su kuriomis galima buvo ir po klaną braidyti ir kojų nesušlapti.

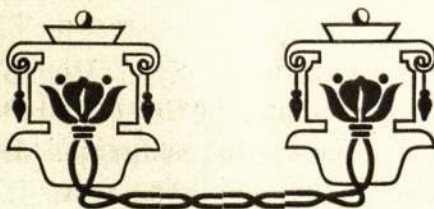
Moteriškės buvo apsidariusios strupkė-

mis, aplinkui kvolduotomis, sijonais margai dažytais, pačių austais; galvos apmurtuotos didžiomis pirktinėmis skepetomis; apsiklėstusios tokiais pat raikščiais; neturtingos — namie austomis žičkuotomis skaromis; ant jų krutinių galima buvo regėti daug "brostvių" — škaplierių ant plačių raudonų pasaitų.

Kojos apautos šikšnos kurpėmis, retai kurios — naginėmis. Išėjusios iš bažnyčios visos mesdavo kurpes žemėn, o apsiaudavo naginėmis, arba basos eidavo namon.

Sako taipopat dėvėjus žmones: Mosėdžio, Lenkimų, Skuodo, Ylakių, Gintėliškės, Platelių, Plungės ir Kartinos parakvijose. (Iš „*Palangos Juzė*”

M. Valančiaus.)

FRIDRIKAS RUDABARZDIS

(Frederick Barbarossa)

I.

RUDABARZDIS karalius Fridrikas sulaukė šešiosdešimt devintų metų amžiaus. Jis viešpatavo Vokietijoje. Po savo valdžia jis pajungė Italiją ir imperijos mieste Ryme liko apvainikuotas. Visoje Europoje jo vardas buvo žinomas, ir visi jo bijojo; savoje-gi šalyje jis buvo laikomas didvyriu iš visų didvyrių.

Jis būtų galėjęs užbaigti savo gyvenimo dienas ramybėje ir taikoje, bet tokio galo nenorėjo sulaukti geležinės širdies kareivis. Karė buvo jo parinktuojų žaislu; karė buvo jo mylimu užsiėmimu; gi jo šalies garbė ir didybė buvo vyriausiuoju jo gyvenimo tikslu.

Iš Šventosios Žemės, iš už jūrų, atėjo šauksmas pagalbos. Atėję iš tyrų saracėnai paėmė Jerezalema; jie užgrobė ir Šventąjį Kraštą, taip brangų kiekvienam krikščioniui. Šventieji tos vietos ženklai liko priešų paimiti ir į dulkes sumesti.

Visoje Europoje sukilo trukšmas. Dievoti žmonės ėjo iš vienos šalies kiton, skelbdami reikalingumą sukelti karę ir išliuosuoti šventąsias vietas. Krikščioniai kuningaikiščiai rinko skaitlingas armijas ir, perėję juras, narsiai kariavo su Saracėnais, stengdamies nuvyti juos į jų gimtąjį kraštą.

Ar tokiuose laikuose Fridrikas Rudabarzdis galėjo pasilikti neveiklus namie? Ar jis būtų galėjęs ramiai sau ilsėtis, praleidęs karėse arti penkiasdešimt metų? Jis negalėjo, kaip nebutų galėjusi susilaikyti ir upė, plaukianti pakalniui. Jis sušuko komandos žodžius; patsai sustojo priešakyje skaitlingos kariuomenės ir vedė ją gintų Šventosios Žemės. Jo kelionės negalėjo sulaikyti nei kalnai, nei juros, nei saulė, nei audros. Ir Saracėnų

širdis nusiminė, kuomet išgirsta, kad prieš juos ateina tasai didis karžygis.

Vieną pavasario dieną jo armija priėjo kraštus plačios upės Mažojojo Azijoje. Saracėnų žemė buvo už upės. Tolyje matėsi Saracėnų armijos ženklai ir vėliavos. Bet upė buvo gili ir sparti, papildoma šalto vandens, tekančio nuo kalnų, kur tirpo sniegas. Nebuvo nei tiltų nei keltų. Kareiviai stovėjo ant kranto ir stebėjosi, bijodamies eiti pirmyn.

Fridrikas jodinėjo prieš savo kariuomenę. Tūkstantis raitelių, apšarvuotų blizgančiais šarvais, laikėsi prie jo. Jie buvo visos Vokietijos žiedu,—geriausie ir narsiausie Reinlando žmonės. Imperatoriaus ilga barzda sklaidėsi prieš vėją, kaip ir kokios kometos uodega. Jo kardas blizgėjo prieš saulę, pakeliamas augštin, virš galvos. Jo balsas suužė, kaip griausmas, kuomet jis pasikėlė ant balno ir ėmė šaukti savo pasekėjus.

— Už tos upės,—jis šaukė,—yra ta vieta, linkui kurios mes einame! Aš matau saracėnų vėliavas ant kalno viršūnės. Aš girdžiu jų keiksmus. Suuodžiu jau mušį ir matau, kaip priešas bėga nuo mūsų! Ko mes čia laukiame? Lai kiekvienas drąsus vyras seka mane!

Pasuko savo arklių ir šoko su juo į upę. Jį pasekė tūkstantis ištikimų jo raitelių. Vanduo smarkiai tekėjo ir užė. Raiteliai kovėsi su galingomis vilnimis. Bet vilnis buvo tvirtesnės už juos; jų sunkūs šarvai ėmė traukti juos dugnan; nei vienas jų nepasiekė kito kranto. Fridriką Rudabarzdį vilnis apgalėjo paskutinį. Su milžino spėka jisai kovėsi upės viduryje. Ir štai didelė vilnis užliejo jį. Ji nurovė jį nuo balno ir nunešė žemyn vandeniui. Piestieji kareiviai, žiurėję į

tai nuo kranto, netrukus jau nebegalėjo matyti savo didvyrio. Paskutinis dalykas, ką jie dar pamatė, buvo tai jo ruda barzda ir blizgūs kardas, kurį skęstas karalius dar buvo iškėlęs augštin.

Jie žiūrėjo, iki nebeliko ženklo ir to didelio burio raitelių—visus juos palaidojo vilnis. Tada, tarytum vienos minties pagauti, jie sušuko, dideliai nusiminę ir nuliudę; jie raudėjo savo vadovo; jie liudėjo dėl savo liudno likimo,—jautėsi apleisti, be vado, svetimoje ir nežinomoje šalyje. Tvirti vyrai įpuolė į desperaciją; narsūs kareiviai, nesibijoję pavojų, nusiminę ir liudėjo.

Jiems grumianties ir bėgant, vaitojant ir aimanuojant, pasirodė stebuklingas regėjimas. Ant upės kranto, nuo kurio Fridrikas su savo narsiais pasekėjas šoko į upę, pasirodė vienuolis, ilgaus rubais, su kryžium rankoje. Jis pamojo jiems, kad klausytų, ir tarė:

— Ko jūs vaitojate dėl žuvusio jūsų didvyrio? Jis nenumirė. Jis nukeliavo atgal į savo ir jūsų tėvynę—į Vokietiją; su juo drauge nukeliavo ir narsūs jo raiteliai. Kyffhauzero kalnuose, dideliame nemirtinųjų rume, ilsisi Rudabazdis su parinktaisiais savo didvyriais. Jis miegos ten iki ereliai pasiliaus lekių aplink kalno viršūnės. Jis ilsėsis ten iki ateis laikas, kad atlikus didžius jo žygius. Tuokart varpas išmuš valandą, ir jis, drauge su parinktaisiais savo raiteliais išjos užkariauti pasaulį. Neverkite daugiau; sugrįžkite į savo tėvynę ir laukite tos dienos ir tos valandos, kada jūsų karžygis karalius pašauks jus!

Vienuolis, prataręs tuos keistus žodžius, išnyko.

— Paklausykime jo ir grįžkime į savo namus,—visi šaukė. Bet ir tos didelės kareivių minios tiktai keletas tesugrįžo į savo tėvynę,—visi-gi kiti žuvo svetimos šalyse.

II.

BĖGO dienos, ir metai, ir šimtmečiai, ir niekas nesužinojo, kaip ir kur būtų galima surasti nemirtinųjų rumus, kuriuose miegojo Rudabazdis su savo parinktaisiais didvyriais.

Prabėgo pusė tukstančio metų. Štai, vienas piemuo užklydo prie Kyffhauzero kalno. Nuo burio buvo atsiskyrusi avis, ir jis, sekdamas ją, užėjo iš to kalno pusės, prie kurios niekad dar nebuvo buvęs. Netikėtai jis priėjo tako galą. Uolinėje sienoje pamatė siaurą skylę, lyg ir duris, pusiau pridengtą vynmedžiais ir kitokiais augmenimis. Ar-gi tai urvas, ir ar būtų galėjusi užklysti į jį jo pražuvusi avis?

Piemuo, pasilenkęs, ėjo pirmyn,—duris įvedė jį į ilgą, siaurą taką. To tako galę jis pamatė saulės spindulius, prasimusiančius pro žalius medžių lapus.

— Ak, tu mano paklydusi avelė,—pratarė piemuo pats į save,—tu, matomai, suradai sau naują ganyklą. Aš seksiu tavę ir sužinosiu, kas čia da vieta.

Drąsiai ėjo vidun, manydamas, kad takas išveda į pievą antroje pusėje kalno. Eiti reikėjo gana ilgai,—jis ėjo švilpau-damas, linksmas, nieko nebedamas. Pagaliaus pradėjo ir dainuoti linksmą dainelę, kurią pats sudėjo:

Paukštužėlis tarp šakelių

Tra-lia-lia, Tra-lia-lia,

Gieda linksmą sau dainelę

Tra-lia-lia, Tra-lia-lia.

Avelės savo daboju

Tra-lia-lia, Tra-lia-lia,

Visad linksmas, vis dainuoja

Tra-lia-lia, Tra-lia-lia.

Namie laukia mylimieji

Tra-lia-lia, Tra-lia-lia,

Ir aš...

Staiga dainelė nutruko. Piemuo pri-

jo tako galą ir tai, ką jis pamatė, tik-tik nenumarino jo. Jis stovėjo prie durų į didelį rumą, kurio lubos buvo paremtos dideliais stulpais iš žalio murmulio. Sienos ir grindys buvo išdabintos brangiais akmenaičiais; nuo jų ir nuo tų stulpų taip mirgsėjo ir žibėjo, kad piemuo pirma ir manė, jog tai saulės spinduliai prasiūšą pro žalius lapus.

Prie didelio murmulinio stalo, rumo viduryje, sėdėjo Fridrikas Rudabarzdis. Jo galva buvo paremta ant rankos; jo veidas buvo nušviestas anų senovės dienų šviesa; jo ruda barzda išaugo per stalą ir gulėjo, ilgai išsidriekusi, ant grindų. Palei sienas stovėjo tukstantis jo narsiųjų karžygių. Prie jų buvo jų šarvai ir ginklai, taip blizgantie, kaip ir aną dieną, kuomet jie keliavo į Šventąją Žemę. Ant visų buvo uždėta miego ranka. Jie alsavo tykliai ir sapnavo kares ir pergalės; triumfo šypsa buvo ant jų veidų. Jie per ilgą laiką laukė žodžio, kurs vestų juos į frontą.

Atėjimas piemens su jo linksma daina prikėlė karalių. Palengva jis pakėlė galvą, atmerkė savo akis ir pažvelgė į miegančius savo karžygius. Pagaliaus, susuko tokiu balsu, kad aidas griausmu suužė po kalnus: "Draugai! Draugai!"

Karžygiai pabudo ir atsistojo; pagriebė savo kardus ir durtuvus; jų šarvai sužvangėjo kaip griausmas, prisiartinant audrai. Per rumą perėjo džiaugsmo šnabzdės.

— Ar ereliai dar lakioja aplinkui kalno čiukurą?—paklausė Rudabarzdis, iškeldamas augštinį savo kardą.

Ir balsas iš labai tolo atsakė jam, kaip aidas:

— Ereliai dar lakioja aplinkui kalno čiukurą!

Šešėlis vėl atgulė ant karaliaus veido. Pakėlė ranką, liepdamas karžygiams nutilti.

— Miegokite, draugai,—tarė,— mūsų valanda dar neatėjo.

Vienu kartu jie padėjo į šalį savo ginklus; nuo jų veidų pabėgo džiaugsmo šviesa; užmerkė akis ir vėl visi sumigo.

Karalius valandėlę dar nemiegojo. Paskui-gi atsiduso ir atrėmė savo alkunes ant murmulinio stalo. Nuleido galvą ant rankų. Jo ilga barzda gulėjo ant grindų; jo veidas atrodė šviesus, kaip ir tada, kuomet jis buvo dar jaunas; taip jis ilsėjosi, laukdamas tos pažadėtosios valandos.

Dideliame rume buvo girdimi keisti garsai. Vėjas švilpė uolos plyšiuose, užė po plačiu stogu ir lakiojo aplink sumigusius karžygius. Nematomų esybių balsus aidas nešiojo ten ir šen, nuo sienos pas sieną, nuo kolumnos prie kolumnos. Minkšta ir maloni muzika pripildė orą ir liuliavo karžygius, prašalindama iš rumo aštresnius garsus.

Per visą tą laiką piemuo stovėjo, kaip sužavėtas, negalėdamas nei pasijudinti, nei pratariti žodį. Kaip jis iš čia pabėgo, jis nežinojo. Atsipeikėjęs, pamatė save gulintį ant žemės, tarp žolės pievoje, kur jis paprastai ganydavo savo bandą, ir jo pražuvusioji avelė ramiai sau skabė žolę šale jo.

LIUTO TEISMAS

I.

LIUTAS nuo amžių yra laikomas visų keturkojų žvėrių karaliumi, kaip aras visų paukščių karaliumi.

Kartą liutas su savo palydovais atkeliavo į vieną savo viešpatystės kraštą, kuriame trumpu laiku buvo įvykę daug piktadarybių ir prasikaltimų. Tuoju jis liepė visai apygardai paskelbti, kad ant rytojaus darysias tiesą ir visi, kad ir visumenkiausieji gyvulėliai ir žvėreliai tegu susirenka—visų jis išklausysias ir visus kaltininkus ir skriaudėjus, kad jie ir kažin-kokie didžiunai būtų, prideramai nubausias.

Ant rytojaus burių-buriai matytų-nematytų žvėrių susirinko ir apstojo aplink karaliaus sostą, kuomet šis pradėjo teisimą.

— Kas turite kuo pasiskusti, ateikite arčiau! — sušuko karaliaus raštininkas — rainys (tigras). Visi nutilo.

II.

PRIE sosto prisistumdė karvė ir su ašaringu bliovimu pasiskundė, kad per eitą naktį kažin-kokis galvažudys jos mylimą vienaitį vaikelį-veršaitį pasigavo ir, turbūt, sudraskė, nes netoli nuo kutės radusi kraujo klaną.

— Ar nenumanai, kas tai būtų galėjęs padaryti? — užklausė liutas: — apsižvalgyk aplinkui, gal tarp susirinkusiųjų yra tavo vaiko galvažudys.— Ir jis pats rustu veidu pradėjo žvalgytis po susirinkusiuosius. Kuomet jo akys sustojo ant vilko, tas neišturėjo jo žvilgs-

nių, ir, nuleidęs akis, tarė:

— Šviesiasai karaliau! tai ne aš papildžiau — tu nemanyk be reikalo ant manęs!

— Ar aš manau ant tavęs? — užklausė liutas.

— Man taip pasirodė, kai tavo akys ant manęs sustojo. Aš žinau, kad aš daug turiu priešų, kurie man pikto trokšta. Bet aš tau, karaliau, tikrą tiesą pasakysiu, kad aš esu nekaltas. Aš to veršiuko nei regėti neregėjau ir suėsti bučiau negalėjęs, nes dar penkios dienos atgal man pradėjo viduriai skaudėti ir man nesveika mėsos valgyti, o juoba veršienos!

— Dabar tai aš ištikro pradedu tave įtarti (manyti, kad tu tai padarei), — tarė liutas: — tavęs dar niekas nekaltino, o tu jau giniesi, kad nieko nedaręs — tai būtų by ant vagies kepurė dega. Bet tuoju mes pamatysime tavo nekaltybę. Meška! apžiurėk jo pilvą, ar ištikro taip yra, kaip jis šneka!

Meška norėjo išpildyti valdovo prisakymą, bet vilkas nesidavė pilvo rodyti, o dar baisiau ir bailiau ėmė prirodinėti savo nekaltybę.

— Rainy, padėk meškai!—paliepė liutas rainiui, — o jei nesiduos — tai sudraskykite jį!

Dar norėjo vilkas teisintis, slėpdamas savo storą pilvą, bet rainys ir meška, ženkle duotu, šoko ir sudraskė vilką.

Ir ką-gi pamatė? Vilko pilve buvo surytas beveik visas veršiukas su plaukais ir kaulais!

KAIP GYVENA VAIKAI ŠIAURĖJE*

KADA eskimosų kūdikis reikia vanuoti (prausti), tad jo motina nevar-toja vandens, kaip pas mus daroma, bet tiesiog nulaižo jo kūnelį su savo liežuviu ir tiek! Sakoma, buk senovėje, labai senai, ir mūsų motinos taip darydavusios.

Beveik visi eskimosai rengiasi vienodai. Ir vyrai ir moters dėvi iš odos pasiutas kelines, sukištas į batų aulus. Prie drabužių jie mėgsta visokius pagražinimus,—blizgučius, mezginius ir tam panašiai. Ir eskimosų mergaitės, kaip tik kiek paauga, tuojaus išmoksta išsiuvinėti ir megsti.

Kaikurie eskimosai niekadės nekerpa savo plaukų. Jei kur kūdikiui kartą nukerpa, tai jau jo plaukai bus kerpami per visą jo amžių. Paprastai, jie plaukus kerpa su ryklio žandakauliais,—mat, eskimosų manoma, kad kirpimas plaukų su žinklėmis atnešęs kerpamajam nelaimės. Kūdikis, kurio plaukai kerpama, turi kirpti savo šunims plaukus ant uodegų ir ausų. Tad iš šunų lengva yra pažinti, ar jų savininkas yra ilgaplaukis, ar trumpaplaukis.

Grenlandijos eskimosų moters įpina sau į plaukus spalvuotus kaspinėlius; jų spalva parodo, koki moteris yra. Taip, merginos nešioja raudonus kaspinėlius; tekėjusios moters—mėlynus; našlės—juodus. Našlė, norinti antru kartu ištekti už vyro, įsipina į plaukus juodą ir raudoną kaspinėlius; senos-gi našlės, jau nebeketinančios tekėti, nešioja savo plaukuose baltus kaspinus. Netekėjusi mergina arba našlė, susilaukusios kūdikio, perriša per savo kaktą žalią kaspinę; toks ženklas pas eskimosus yra labai augštai vertinamas, ir netekėjusios moters, turinčios kūdikius, yra labai pageidaujamos apsivedimui.

Eskimoso visas gyvenimas yra tai begalo sunki kova su žiauria gamta. Ką jis sumedžioja arba sužvejoja, tą ir su-

valgo; apie taupymą maisto ateičiai negali būti ir kalbos. Todel eskimosai labai brangina vaikus ir tikisi, kad jų vaikai užlaikys juos, jiems senatvės sulaukus. Pertai našlės su vaikais ir merginos, susilaukusios kūdikių pirm apsivesiant, visados gauna sau vyrus.

Kiekvienas eskimosas berniukas išmoksta pasidirbdinti valtėlę, vadinamą *kajaką*, ir kitus medžioklei įnagius.

Kajakas yra tai ypatinga valtis,—lengvutė ir greita. Vaikinas padaro jos rėmus, ant kurių jo mergina ar sesuo užtempia kailį, palikdama tik tai tokią skylę, per kurią būtų galima šiaip-taip įsėsti valtėlėn. Berniukas, sulaukęs 8 metų amžiaus, jau yra pratinamas prie *kojako*, ir, abelnai imant, eskimosų vaikai yra jurų vaikais, nes iš jurų jie gauna maistą, šviesą, šilumą ir drabužius. Valdymas *kajako* reikalauja gero įpratimo ir mitrumo, tad vaikai iš pat mažens yra prie jo pratinami. Vienuolikos metų berniukas jau turi savą *kajaką*. Sulaukęs penkiolikos metų, jis pats vienas plaukia

Mergaitės yra mokinamos plaukti, žvejoti ir kitokių darbų, kuriuos moka dirbti vyrai. Labiausiai žiurima, kad vaikai užaugtų į teisingus ir dorus žmones. Taip, sugauta bevagiant mergina niekadės negali ištekti už vyro,—mat, vagystė pas eskimosus laikoma yra didžiausiu prasižengimu.

Eskimosai labai myli savo vaikus ir negali matyti jų alkany. Gali būti dėl to ir eskimosų motinos žindo savo kūdikėlius daug ilgiau, negu kitų tautų motinos. Rašytojas Dalager, gerai pažįstas eskimosų gyvenimą ir būdą, sako, kad eskimosai, sunkiai kovodami už gyvastį, vis turi daug vilties, kad jų vargai sumažės ir busią galima geriau gyventi. Toki viltis yra svarbiausia eskimosų gyvasties palaikytoja.

* Rašo BARZDŲ DĖDĖ. — Žiurėk No. 6-me.

MOTERS, ŠVIESKITĖS!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Kningyne

GAUNAMOS KNINGOS — SKAITYKITE JAS

AMERIKA, 288 pusl.,	75c.
AUDRA RUSIJOJE, 56 pusl.,	20c.
ANDERSONO PASAKOS, 82 pusl.,	20c.
DAKTARAS IŠ PRIEVARTOS (Komedija)	20c.
KAIP GYVANA: Latviai, Suomia, Anglai,	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (I),	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (II)	20c.
KAS IŠ KUR PAREINA, 64 pusl.,	20c.
KELIONĖ Į ŠIDLAVĄ, 48 pusl.,	15c.
KONRADAS VALENRODAS (Poema), 24 p.	15c.
KRAŽIŲ SKERDYNĖ, 77 pusl.,	15c.
KUN. A. BURBA, 29 pusl.,	20c.
LIETUVIŠKA CHRESTOMATIJA, 180 psl.	40c.
LIETUVIŲ TAUTOS KLAUSIMAS	
EUROPINĖS KARĖS METU, 102 pusl.	35c.
NAUJAS BUDAS Išmokti Rašyti, 24 pusl. ..	10c.
NUO DEGTINĖS (Komedija), 19 pusl.	10c.
PADĖJIMAS LIETUVIŲ TAUTOS RUSŲ	
VIEŠPATIJOJE (Rusų kalba), 128 pusl.	1.00
PASNINKAI LIETUVOJE, 16 pusl.,	5c.
PERSPĖJIMAS Apie Šventą Tikėjimą, 63 p.	10c.
PRAŽUVO (Vaizdelis iš gyvenimo), 16 pusl.	10c.
ŠVINTANT (Apysaka iš Bulgarų atgijimo),	25c.
TRACHOMA, Prie Šviesos, 100 pusl.,	20c.
"TĖVYNĖS" Kompletai 1909-1910-1911. po	1.00

AISOPO PASAKOS

AISOPO PASAKOS — tai vienintelis tos rūšies veikalas lietuvių kalboje ir naudinga kiekvienam turėti. Kninga 360 puslapių, su 110 gražių paveikslų, 301 pasakų ir paaiškinimų. Tinkanti pamokiniui seniems, jauniems, o ypatingai mažiems.

Motinos, nupirkdamos šią kningą savo vaikeliams, niekad nesigailės, nes vaikai mėgsta tokius skaitymus, ypač kad kiekvienai pasakai yra pritaikintas ir paveikslėlis.

AISOPO PASAKOS yra svarbios ne tik savo gražumu, bet ir labai rimta prasme: kiekviename atsitikime, kiekvienam žmogui, kiekvienai ydai rasi prilyginimus ir galiausiai pamokinius. Tai neišsamių šaltinių; iš jų galima panaudoti sakinius viešuose susirinkimuose ir draugiškuose pasikalbėjimuose.

KAINA SU PRISIUNTIMU Į NAMUS — \$1.25

IŠSKYRUS

AISOPO PASAKAS ir 'APŠVIETĄ' VISAS KITAS KNINGAS SLA. NARIAI GAUNA UŽ PUSĘ PAŽYMĖTOS KAINOS

Raškalaudami kningų, parašykite aiškiai kningos vardą.

Piningus geriausiai siųsti per pašto Money

Orderį, paprastame laiške, užadresuojant:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30th STREET
NEW YORK CITY

RENGKITĖS

PRIE

APDRAUDOS
ir **SVEIKATOS**
SAVAITĖS

SPALIŲ 21-28 dd. 1917 M.

Paaškinimus rasite organe

LIETUVOJE EUROPOS KARES METU

Kninga nušviečia tikrą karės padėjimą, kaip lietuviai pabėgo į plačią Rusiją, palikdami savo ukius, kuomet vokiečiai užėjo. Kninga 92 puslapių, su 12 didelių puikių paveikslų, paimtų iš pačių atsitikimų su pabėgėliais. Kainuoja tiktai 50c. su prisiuntimu.

A. B. STRIMAITIS
307 W. 30th Street, New York City

LIGONIO ŠEIMYNOS PADĖJIMAS, JEI JISAI NEPRIGULI PRIE SUSIVIENIJIMO L. A.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

ISTEIGTAS 1886 METAIS

Kapitalas 1 Sausio, 1917, \$145.000
Pomirtinių ismokėjo \$92.715
Ligoje pašalpų \$52.813

Moka pomirtinių \$150, \$300, \$600
ir \$1.000. Moka ligoje pašalpos—
\$6.00 \$9.00 ir \$12.00 i savaitę.

ŠELPIA Našles, Našlaičius, Moksleivius, Politiškus Kankinius, Imigrantus ir remia visus prakilnius lietuvių tautiškų ir kulturiškų reikalus.

ŽMONIŲ apšvietai leidžia savaitraštį „TĖVYNĖ“ su iliustruotu mėnesiniu priedu Moterims ir Vaikams, ir nariai tą gauna dovanai. Leidžia kningas, kurias nariams duodama už pusę kainos.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE yra seniausia, didžiausi ir tvirčiausia apdraudos, pašalpos ir kultūros organizacija. Kuopos yra visuose miestuose. Norėdamas prisirašyti, kreipkis prie vietinės kuopos, arba norėdamas platesnių informacijų, rašyk pas Centro Sekretorių, šiuo adresu:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30TH STREET, NEW YORK CITY